

NOVINKY NOVOHRAD-NÓGRÁD GEOPARKU

Novohrad-Nógrád geopark je územie s výnimočnými geologickými, prírodnými, kultúrno-historickými jedinečnosťami rozprestierajúce sa na juhu Banskobystrického kraja a severe maďarskej Nógrádskej župy.

V roku 2010 sa stal členom Globálnej siete geoparkov (GGN) ako prvý cezhraničný geopark na svete. V roku 2014 prešiel náročným procesom revalidácie členstva v GGN na ďalšie štyri roky. V novembri 2015 členské štáty UNESCO na svojej generálnej konferencii rozhodli o podpore geoparkov prostredníctvom Medzinárodného programu pre vedu o Zemi a geoparky, a ratifikovali vznik novej kategórie UNESCO Global Geoparks. V roku 2016 sa činnosť geoparku orientuje na rozvojové a administratívne aktivity, akými sú systematická komunikácia s obcami a s partnerskými organizáciami v území, strategické plánovanie, aktualizácia interných dokumentov, príprava projektov, vytváranie podmienok na rozvoj geoturizmu, poskytovanie sprievodcovských služieb a organizovanie pravidelných poznávacích túr, akti-

Letný tábor geoparku: na hrade Hajnáčka

vity v rámci európskych a celosvetových štruktúr, osвета a prezentácia geoparku navonok a pod. Okrem toho boli v roku 2016 zorganizované viaceré podujatia, o ktorých sa dočítate nižšie.

Na území geoparku sa už po ôsmy raz konal 19. 5. - 5. 6. tzv. **Týždeň Novohrad-Nógrád UNESCO geoparku**, zaradený do celoeurópskej iniciatívy Týždeň európskych geoparkov. Jeho cieľom bola popularizácia poslstva geoparku formou populárno-vzdelávacích a súťažných programov, prednášok a prezentácií pre deti materských a základných škôl, premietania filmov, alebo túry so sprievodcom pre širokú verejnosť.

Pre vyše 320 účastníkov z Maďarska a zo Slovenska bol začiatkom júna pripravený **Medvešský fotomaratón** - kultúrno-spoločenské,

športové, turistické a poznávacie podujatie. V rámci 48-hodinového programu sa zrealizovalo

osvetlenie stredovekých hradov, na ktorých fotografom pózovali stredovekí remeselníci a rytieri, zorganizovali sa workshopy s fotografickou tematikou, autorské výstavy fotografov, ranné, denné aj nočné túry, či fotenie krajiny z teplovzdušného balóna. Prítomní fotografi pomocou tisícov záberov, následne šírili cez sociálne siete a médiá krásu regiónu.

Vo Filakove zasadala v polovici júna **Medzirezortná komisia Siete geoparkov SR**, ktorá o. i. navrhla logo Siete geoparkov a začlenenie národnej siete do štruktúr Európskej siete geoparkov. Členovia komisie absol-

vovali prehliadku Filakovského hradu a náučných chodníkov Šomoška a Mačacia, kde sa detailnejšie oboznámili nielen s hodnotami územia, ale aj s aktivitami, problémami a s projektmi ďalšieho rozvoja geoparku.

Pre 28 detí vo veku od 6 do 12 rokov sa začiatkom augusta už po šiesty raz organizoval **Letný tábor geoparku**, v rámci ktorého deti zábavno-náučným spôsobom spoznávali hodnoty geoparku.

Medvešský fotomaratón: zápolenie šermiarov na hrade Salgó

Získanie titulu Novohrad-Nógrád globálny geopark UNESCO je nielen poctou, ale aj záväzkom. Združenie právnických osôb Geopark Novohrad-Nógrád vyvíja v spolupráci s partnerskými organizáciami maximálnu snahu o udržanie tejto myšlienky v území, aby sa pre generácie, ktoré prídu, zachránilo jedinečné prírodné dedičstvo, a zároveň vytvorili podmienky na dôstojný život obyvateľov, ktorí tu žijú. Viac informácií o geoparku na www.nogradgeopark.eu, www.filakovo.sk a Facebooku.

Text: Ivona Cimermanová, Združenie právnických osôb Geopark Novohrad-Nógrád

Foto: Peter Komka, Jozef Puntigan

BANSKOBYSSTRICKÝ GEOMONTÁNNY PARK

Banskobystrický Geopark skúma, popisuje, informuje o hodnotách a chráni si svoje bohatstvo. Zároveň ho ponúka pre poznanie a zážitok.

Vytvára originálne prostredie s uvedomelou spoločnosťou, príležitosti pre zamestnanosť a súčasne príležitosti pre zamestnanosť a zvýšenie ekonomickej prosperity tých, ktorí tu žijú. Banskobystrický geomontánný park, o. z. (BBGM), spája ľudí so záujmom o geoturizmus, budovanie geoparku, rozvoj cestovného ruchu a ochranu územia. Ide hlavne

o prípravu spoločných regionálnych projektov zameraných na budovanie prírodného banského skanzenu a expozitúry regionálneho montánného múzea a regionálnej siete poznávacích trás. Táto sieť bude súčasťou „CESTY MEDI“ s väzbami na mikroregionálne, oblastné a regionálne poznávacie a tematické trasy s ich expozíciami a aktivitami.

Prvými vybudovanými trasami boli náučné chodníky zo Španej Doliny a z Lubietovej, ku ktorým sa neskôr pridali obce Staré Hory, Malachov a Turecká. V Španej Doline je vybudovaný „Malý banský náučný chodník“, „Banský skanzen“ a „Špaňodolinský banský vodovod“. Zaujímavosťou je návrh obnovy Ludvík šachty, prekopu

Piesky s prepravou návštevníkov v banskom prekope, ako aj Kováčne s prezentáciou remesiel. V obci Lubietová je vybudovaný „Lubietovský banícky chodník“, ktorý vedie po sakrálnych a historických pamiatkach za Lubietovskými permoníkmi k poznávaniu minerálov, akými sú napr. libethenit, mrázekit a euchorit. V obci Staré Hory bola otvorená prvá časť chodníka „Banícky chodník Haliar“. Špecifikom obce Turecká bola uhliarska minulosť prepojená na baníctvo,

BANSKOŠTIAVNICKÝ GEOPARK A SLOVENSKÉ BANSKÉ MÚZEUM

Banská Štiavnica, nachádzajúca sa v južnej časti stredného Slovenska v CHKO Štiavnické vrchy, je jedným z najkrajších a historicky najzaujímavejších miest na Slovensku.

Banskoštiavnický geopark a náučné chodníky predstavujú návštevníkom technické pamiatky UNESCO (štôlne, šachty, povrchové dobývky, tajchy a pod.), ako aj prekrásnu flóru a faunu. Slovenské banské múzeum (SBM) ako jeden z nositeľov zámeru budovania geoparku a člen Medzi-rezortnej komisie Siete geoparkov SR poskytuje návštevníkom geoparku možnosť zoznámiť sa s jeho myšlienkou v expozíciách Banského múzea v prírode - skanzene, kde sa na povrchu nachádza náučná geologická expozícia zameraná na geologickú stavbu a vývoj SR, jeho nerastné bohatstvo, ale aj na historický a geologický vývoj Zeme. Súčasťou expozície je veľká bilbordová geologická mapa Slovenska doplnená vysvetlivkami z vybrúsených vzoriek jednotlivých typov hornín. Komplexnosť myšlienky geoparku dopĺňajú informačné tabule o objek-

toch a náučných trasách umiestnené v priestoroch informačného centra v Banskej Štiavnici a, samozrejme, zážitok z podzemia poskytuje fária- nie do štôlne Bartolomej a dedič- nej štôlne Glanzenberg. Myšlienka uchovávať hmotné a duchovné dedičstvo a prezentovať ho netra- dičným zážitkovým spôsobom sa realizuje pod hlavičkou projektu **Škola v múzeu**, ktorého aktivity sa realizujú formou tvorivých dielní, kurzov, prezentácií, podujatí (Letné prázdninové tvorivé dielne, Hara- burdy alebo bazar (ne)potrebných vecí, Deň vody, Deň Zeme), výstav s environmentálnou tematikou (My sa nevieme sťažovať nahlas), ale aj prostredníctvom interaktívnych prehliadok (Hádaj, čo je to?, Roz- právka o baníkovi Jožkovi, ryžova- nie zlata). Všetky aktivity slúžia ako doplnkové vzdelávanie pre žiakov materských, základných škôl a študentov stredných a vysokých škôl. Bohatá ponuka SBM sa v roku 2016 rozšírila o aktivity **Interaktívne- ho múzea a Geobádateľne**, ktoré vznikli ako interaktívny doplnok Mineralogickej expozície v Berg- gerichte. Aktivity sú zamerané na spoznávanie neživej prírody, hornín a minerálov všetkými vekovými kategóriami. QR kódy s interaktív- nym obsahom, 3D pexeso, zázračná žiariaca krabica, nevšedná Mendele- jeva tabuľka, unikátne pexeso, to

Geobádateľňa v Bergerichte

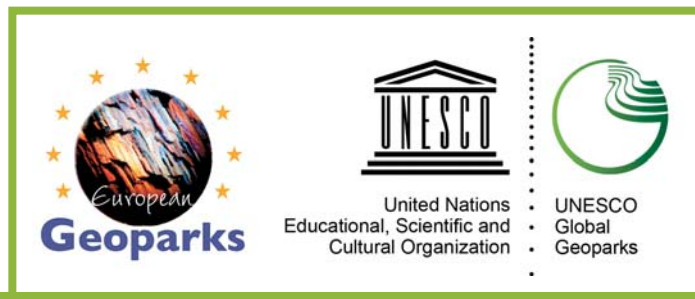
Náučno-geologická expozícia

všetko ponúka Interaktívne múze- um. Zážitok z bádania, tvorenia a výroby vlastných výbrusov posky- tuje Geobádateľňa. Informácie o aktivitách SBM v oblasti environmentálnej výchovy, o podujatiach, výstavách a progra-

moch Školy v múzeu sú na stránke www.muzeumbbs.sk alebo v profile na sociálnej sieti www.facebook.com, pričom o geoparku sa dozviete viac na www.geoparkbbs.sk.

Text: Petra Páchniková, SBM

Foto: SBM

z dôvodu ktorého sa tu buduje „Uhliarsky náučný chodník“. V obci Malachov a v blízkom okolí obcí Horné Pršany a Baďín vybudovalo miestne združenie chodník s prírodovedno-historicko-montanis- tickým zameraním. Uvedené obce v spolupráci s miestnymi baníckymi spolkami, združeniami, podnikateľ- mi a s inými aktivistami postupne budujú lokálne produkty spojené s prezentáciou histórie a kultúry v miestnych múzeách, ukážka- mi tavby medi z dávnej minulosti v spojení s rôznymi podujatiami. Zaujímavým projektom mesta Ban- ská Bystrica je „Banskobystrická

Múzeum medi v Španej Doline

medená cesta poznania a oddychu“, súčasťou ktorej bude „Chodník Banskobystrického Permona“ v tra-

se zaniknutej starej vozovej cesty. Chodník bude prezentovať najstar- šiu históriu regiónu, keltské osídle-

nie (lokalita Hrádok) a geologickú stavbu územia geoparku. V rámci mesta Banská Bystrica sa realizuje aj „Obnova parku Hungaria s fontá- nou“ symbolizujúcou rudné bohat- stvo toto regiónu. Samostatným projektom BBGMP je návrh „Odevu ženy novodobého baníka“. Budova- nie geoparku je náročné bez pomo- ci zvonku. Aj napriek tomu geopark objavuje svoje poklady a učí nás vážiť si to najcennejšie - miesto pre život. Viac o geoparku sa dozviete na www.geoparkbb.sk a facebooku.

Text: Iveta Kavčáková, BBGMP, o. z.

Foto: BBGMP, o. z.